

Vad förväntar DU DIG?

Du kommer till klubben en tisdagskväll, för att träna tillsammans med två kompisar. Du plockar fram ditt träningsmaterial, tar ut din hund ur bilen och går rastningsrundan. Det är snart din tur att träna. Om du i det här skedet försöker identifiera dina tankar och förväntningar inför kvällen; hur ser de ut då? Vad förväntar du dig av din hund, av träningskompisarna och av dig själv?

TEXT: JENNY WIBÄCK FOTO: ANDERS AUGUSTSSON

Det sägs att vi blir vad vi tänker och om det är sant, så är våra förväntningar oerhört viktiga! Sambandet mellan förväntningar och resultat återfinns redan i den grekiska mytologin genom den cypriotiske kungen Pygmalion som blev förälskad i en kvinnostaty som han själv skulpterat. Genom kärleksgudinnan Afrodite fick statyn sedan liv och ur detta utvecklades myten av hur den perfekta kvinnan kunde skapas enbart utifrån åtrå.

1968 genomförde den amerikanske psykologen Robert Rosenthal ett experiment i ett klassrum, som inleddes med att flera elever fick genomgå ett begåvningsstest. Deras lärare informerades därefter om vilka som kunde förväntas göra stora framsteg i sina studier. Efter ett år gjordes testet om och resultatet överensstämde då väl med de förväntningar som kommunicerats till lärarna.

I själva verket hade dock lärarna fått falsk information och de elever som enligt uppgift skulle ha bäst förutsättningar i sina studier hade valts ut helt slumpmässigt. Förklaringen till resultatet ansågs vara den uppmuntran och de bemötande de fått av sina lärare utifrån deras höga förväntningar. Experimentet har gett upphov till den så kallade Pygmalioneffekten, som ofta refereras till i olika utbildningssammanhang. Resultatet är omdiskuterat, men samtidigt talar forskningen bakom traditionell målbildsträning för samma sak – våra förväntningar spelar roll för resultatet, eftersom de har stor inverkan på våra beteenden.

FÖRVÄNTNINGAR PÅ VÅRA HUNDAR

Du har förmodligen en rad förväntningar på din egen hund, mer eller mindre outtalade. Först och främst är de formade just utifrån arten "hund". Ibland använder vi begrepp som "en riktig hund" och "en fantastisk hund". Exakt vad vi lägger i dessa begrepp är väldigt olika från person till person.

I nästa steg skapar hundens ras olika förväntningar. Den erfarna hundägaren vet vikten av att inte generalisera för grovt utifrån ras, utan verkligen möta individen i sin hund. Samtidigt gör förkunskaperna att det är mer eller mindre orimligt att inte

Vad förväntar du dig av dig själv och av din hund?

Vad förväntar du dig som instruktör?

skapa förväntningar om att olika beteenden och egenskaper ska präglade en viss hund mer eller mindre beroende på vilken ras den tillhör. Vidare ger specifika linjer och föräldradjur olika förväntningar på i vilken riktning personligheten hos den lilla valpen ska utvecklas.

Utifrån devisen att höga förväntningar skapar goda resultat, så borde den som noggrant valt ut sin valp ha god chans att bli den nöjdaste hundägaren. Samtidigt kan en alltför detaljerad målbild förstasätta käppar i hjulet. Höga förväntningar ger samtidigt hög fallhöjd när något inte blir som vi har tänkt. Är målbilden alltför snäv och detaljerad, så kan allt som faller utanför ramen anses "fel" eller misslyckat trots att det egentligen bara inte blev precis som vi hoppats.

Ibland pratar vi om "once-in-a-life-time-hundar" och för den som fått uppleva denna alldeles särskilda och speciella relation till en fyrbent kamrat, så kan det förstås bli svårt att skapa relation med nästa hund, som kanske är mer vanlig och "alldaglig". Förväntningarna på vad ett hundäggande kan innebära har då blivit så höga att det varken är realistiskt eller troligt att de uppnås.

Utifrån Rosentahl-experimentet kan det vara intressant att reflektera kring hur du påverkas av dessa förväntningar i din träning. Kan det vara så att vissa raser syns mer i den yttersta eliten i olika grenar, just för att ägarna till dessa har väldigt höga förväntningar på vad som är möjligt att uppnå och formulerar målsättningar och träningsplaner därefter?

Självfallet kan inte målsättningarna och träningsplanerna förverkligas bara av tilltro, men vänder vi på det så finns det kanske å andra sidan många raser som aldrig ges chansen att upptäcka hundarnas egentliga kapacitet och styrkor?

LÄGGER DU RIBBAN UTIFRÅN DINA FÖRVÄNTNINGAR?

Tror du att du hade satt ribban högre eller lägre om din hund tillhörde en annan ras eller andra linjer? Om du till exempel har svårt att vara nöjd med det du och din hund presterar tillsammans, så kanske du kan klura på hur du skulle hanterat

läget om din hund tillhörde en ras som du anser vara väldigt svårtränad. Vad händer om du provar samma upplägg?

Likaså kan det vara spännande att klura på motsatt förhållande; kan det vara så att du har lagt ribban lågt sett till den egentliga potentialen? "Good enough" kan vara en hälsosam inställning i många fall, men frågan "Hur bra kan det bli?" kan samtidigt ge en väldigt spännande dimension till träningen som bygger på nyfikenhet och experimenterande. Genom den frågan öppnar du också upp för lösningar och klurande som inte är begränsade av dina förutfattade meningar.

TROR DU ATT DU HADE SATT RIBBAN HÖGRE ELLER LÄGRE OM DIN HUND TILLHÖRDE EN ANNAN RAS ELLER ANDRA LINJER?

SJÄLVUPPFYLLENDE PROFETIOR

Det sägs att framgång föder framgång och tyvärr kan motgång på samma sätt föda motgång. När det gäller hundäggande och träningsresultat, ger tidigare erfarenheter därför olika förutsättningar. Självförtroendet bygger på mina förväntningar om min förmåga i relation till vad situationen kräver. För den som tidigare upplevt svår motgång kan det dessutom bli en skyddsmekanism att ha låga förväntningar, för att undvika risken att falla på nytt. I detta finns en destruktiv begränsning som hindrar oss från att flyga så högt och blomma ut så mycket som vi skulle kunna göra.

VI BÄR ALLA PÅ OMEDVETNA FÖRDOMAR

Fördomar definieras som antaganden som grundar sig på felaktig information – till exempel som de antaganden lärarna gjorde i Rosenthals experiment – och dessa kan därför vara ganska vanskliga. Samtidigt är det en energibesparande åtgärd från hjärnan som inte klarar av att bearbeta alla intryck, utan måste kategorisera.

Att vara uppmärksam på fördomar är därför lika viktigt när det kommer till ens egen förmåga, som till förmågan hos hunden eller andra människor. Vad förväntar du dig av dig själv i olika sammanhang – och vad grundar du dessa förväntningar på? Kan där finnas fördomar i grunden som bör ifrågasättas? När du hör dig själv säga att du inte kan en viss sak, så utmana dig själv genom att helt enkelt testa om du har rätt eller fel.

Likaså är det viktigt att uppmärksamma fördomar om andra – såväl hundar som människor. Vad förväntar du dig i mötet med kursdeltagare, instruktörer och klubbkompisar? Vid tillfällen då du känner irritation eller missnöje, så fundera på vad du hade förväntat dig, egentligen? Finns där fördomar i botten som spökar?

Kanske kan det vara till hjälp att skilja på sina tankar om hur det "ska" eller "borde" vara, jämfört med en mer tillåtande ingång byggd på nyfikenhet och experimentlust som formar frågan "hur skulle det kunna vara?" Våra hundar kan ge oss daglig träning i denna utmaning, med tanke på vikten av att anpassa träningen utifrån dagsläget, istället för att fastna i den luriga fällan att träna den hund man hade för ett par månader sedan. ■

Rosenthal, R & Jacobson, L (1968): Pygmalion in the classroom: Teacher expectations and student intellectual development.